

قۆپی کردنی تاقیکردنه وه کان له پروانگهی شه رعه وه

[کردی - کوردی - kurdisch]

هاوار عبد الله

پنداچونه وهی: پشتیوان سابیر عهزیز

2011 - 1432

IslamHouse.com

﴿ الغش في الامتحانات من منظور شرعي ﴾

« باللغة الكردية »

هاوار عبد الله

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

2011 - 1432

IslamHouse.com

قۆپى كىردى تاقىكردنەۋەكان لە پروانگەى شەرعەۋە

ۋەك ھەموو ئەزىن لە راستى دا تاقىكردنەۋەكان بۆ ھەلسەنگاندنى تواناى فېرخوازىنە لەۋ بابەتانەى ۋەرى گرتۋە بۆيە ئەۋ ۋەلامەى لەسەر پارچە كاغەزى تاقىكردنەۋە ئەينوسى شايىدە لەسەر تواناى فېرخواز لەۋ بابەتە، جا ئەگەر بەتواناى خۆت ۋەلامت داپەۋە بە گۆپرەى ئەۋ زانىارىانەى لەمىشكتدايە ئەۋا ھىچ گىفتىك نىە، بەلام ئەگەر ۋەلامەكانت لە ھاورىكانت ۋەرىگرت يان بە قۆپىيەى سەر پارچە كاغەزو كىردنەۋەى كىتېب ۋەلامەكانت نوسىيەۋە، ئەۋا تۆ ئەنجامدەرى چەن تاۋانىكىت كە شىرىنەكەيان لەۋى تر تالترە ۋ باشەكەشيان لەۋانى تر خرابترە:

۱ - دەبىتە ھاۋشىۋە لەگەل ھاۋەل بىرىدەران لە كىردەۋەتدا: چۈنكە بەدرۆ شايىدى ئەدەى كە ئەۋ ۋەلامانە جەدى مىشكى خۆتە، كە لە راستىدا وانىە، خۋاى

پهروهردگارېش نه فهرموى: { وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا } (الفرقان: ۷۲). واته: وه نهوانهى نامادهى شايه تى دانى درو نابن، شايه تيهك نادهن مافى خهلكى تيا پيشيل بركى، تويش ههم شايه تى درو نهدهيت و وه لامهكان بههى خوټ نهزانى كه له راستيدا وانيه وه ههم مافى نهوانه پيشيل نهكهى كه جوهدهكهى نهوان به هى خوټ نهزانى و پرهنگه بهبى ماندوو بون نمرهى لهوان بهرتر بهينى، پيغه مبهرى خوايش صلى الله عليه وسلم فهرمويه تى: ((شايه تى ناحق و درو هاوشانه له گهل هاوهل بريار دان)) هاوهل پرياردانيش له تاوانه گهوروكانه كه ههرگيز خوا لپى خوش نايبت.

۲ - درو نهكهيت: چونكه نهوهى لهناو دهفتهرى تاقيردنه وه كهت كوټ كردوټه وه جوهدى خهزنى ميشكت نيه بهلكو به شيويهكهى ناشه رعى كوټ كردوټه وه و به شيويهكهى خوټ نيشان نهدهى كه جهدى خوټه. نه مهش دروبه له گهل خوټ و ماموستاكهت و دهورو بهرت، درو پيش مروټ بهره و دوزه خ نهبات ههروهك پيغه مبهرى خوا صلى الله عليه وسلم فهرمويه تى: " **إياكم والكذب ؛ فإن الكذب يهدي إلى الفجور، وإن الفجور يهدي إلى النار، ولا يزال الرجل يكذب ويتحرى الكذب حتى يكتب عند الله كذاباً** " (متفق عليه)، واته: بهردهوام بن لهسه ر راستگووى و دور

بگرن له درۆ، چونکه درۆکردن رېڅوښکاره بۆ خراپه کارى و خراپه کارىش ئاکامى دۆزهخه، مړوښ بهردهوام درۆ نه کا و بهدوايدا دهروات تاوهکو لهلاى خواى پهروهردگار به درۆزن ده ناسرى.

۳ - خوى دوروه كان نه گريت: چونکه درۆ و خيانت کردن نيشانهى دوروانه پېغه مېهرى خوا صلى الله عليه وسلم نه فهرموئ: " آية المنافق ثلاث إذا حدث كذب وإذا وعد أخلف وإذا أؤتمن خان " (رواه البخاري ومسلم). واته: نيشانه كانى دوروان سئ دانه يه: نه گهر قسهى کرد درۆ ده کات، وه نه گهر به لېنى دا ناياته سهر، وه نه گهر نه مانه تى بخريته ژېر ده ست خيانتى لى ده کات.

توئش له قسه کردن به درۆ نه لېت نه م وه لمانه هين خومه، ههروه ها خيانت له و نه مانه ته نه که هيت که زانست و شيوازى تاقىکردنه وه که يه که قوئى کردن تيايدا قه ده غه يه.

تو مطغفي: چونکه بۆ خوت به کارىكى په سه ندى نه زانى به لام بۆ فيرخوازيكى تر به ناپه سه ند و عه يئى نه زانى به م شيوه يه ش ده چيته ريزى نه و که سه انه ي پهروهردگار له باره يانه وه نه فهرموئ: { يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَمْ يَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ } (الصف: ۲).

٤ - کاره کهت دزی کردنه: چونکه نهوهی کوټکردوټه وه له وه ره قهه تا قیکردنه وه یان له چوارده ورت کوټ کردوټه وه یان به دزی ماموستاکهت کتیبیت کردوټه وه یان له سهر پارچه کاغهزی بچوک نوسیوته، دزبش له ئیسلام سزای سهختی ههیه وهک خوی پهروهردگار نه فهرموی: { وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ } (المائدة: ٣٨) واته: دز نیر بیت یان می دهستیان بیرن، له تولهی نهوهی که کردویانه.

٥ - مالی خه لکی به باطل نه خوی: چونکه هاوریکانی ده ورو بهرت ماندو بوون که چی تو به بی ماندوو بوون نمره ی باشتر له وان نه هینی

٦ - کاره کهت غهش کردنه: غهش کردنیش له ئیسلامدا تاوانیکی پر مه ترسیه ههروهک پیغه مبهری خوا صلی الله علیه وسلم فهرمویه تی: (مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا) رواه مسلم واته: نهوهی که غهشمان لی بکات له ئیمه نیه. وهک ئاشکرایه قوییه کردنیش غه شه.

به م شیوه ناره وایه سه ریچی ئاینه کهت نه کهیت و فرمان به خراپه نه کهیت و شتیک به حه لال نه زانی که تاوانه وه ده بیته پیشه نگیکی خراپ بو خه لکی تر، چونکه ره نکه یه کیکی تریش چاو له تو بکاو هه مان شت دوباره

بکاتوهه لهم کاته‌دا تو ده‌بیته سه‌رچاوه‌ی نه‌و تاوانه و تاوانی هه‌موو نه‌وانه‌شت دیته سه‌ر که لاساییت ده‌که‌نه‌وه. له‌کو‌تایشدا که ده‌بیته ماموستا یان کارگوزار به‌هوی پرانامه‌که‌ته‌وه موچه وهرئه‌گری نه‌و پرانامه‌یه‌ی که به‌قویی کردن له‌تاقیکردنه‌وه‌کان به‌ده‌ست هیناوه، ناخو بیرت له‌و موچه‌یه کردوته‌وه که حه‌رامه ؟ چونکه سه‌رچاوه‌که‌ی پرانامه‌که‌ته به‌ریڭایه‌کی ناشرعی به‌ده‌ست هیناوه. له‌پاشه‌پروژیشدا مناله‌کانت به‌پاره حه‌رامه‌په‌روه‌رده نه‌که‌ی.

نه‌وه‌شمان له‌یاد نه‌چیت هه‌ر فی‌رخوازیک له‌تاقیکردنه‌وه هاوکاری فی‌رخوازیکی تر بکات به‌نیشان دانی یان وتنه‌وه‌ی وه‌لامه‌کان بوی نه‌وا هه‌ردوکیان نه‌نجامده‌ری نه‌م تاوانه‌ن، جوړیکی تری قویی هه‌یه وهرگرتنی وه‌لامه‌کان له‌ماموستا به‌هوی هاوریه‌تی یان به‌به‌رامبه‌ر دیاری مادی و شتی تر.

له‌جوړه‌کانی قووپیکردنیش: (کردنه‌وه‌ی کتیب، سه‌یر کردنی ده‌ستی هاورئ له‌کاتی وه‌لامدانه‌وه، نوسینی وه‌لامه‌کان پیشوه‌خت له‌سه‌ر پارچه کاغزی بچوک، وهرگرتنی وه‌لامه‌کان له‌ماموستا، داوا‌ی یارمه‌تی دان له‌ماموستا له‌کاتی وه‌لامدانه‌وه یان له‌کاتی تی‌لیح دانی ده‌فته‌ره‌کان، وهرگرتنی پرسیاره‌کان له‌پیش تاقیکردنه‌وه... هتد) نه‌نجامی کو‌تاییش هه‌ر وه‌لامینک

خزنى مېشكت زه پېت و جوهدى خۆت زه پېت ئەوا بە
قۆپى حسابى بۇ ئەكرېت چونكە جھدى خۆت نيه.
كاره كەش تاوانه و پروانامه كه یشت نا شه رعيه ئېتر خۆت
لېكى بدەر هوه بزانه موچه كهت هه لاله يان هه رام. بۇ
ئوهى ولامه كهت له سه ر ئاسان بكه م و هاو كاريت بكه م
ئوا پېت ئەلېم ئيسلام ئەلې موچه كهت هه رامه.